

AVALIKU SEKTORI KULUTUSED KESKKONNAKAITSELE, 2006

Kersti Salu

Keskkonna- ja säästva arengu statistika talituse vanemstatistik

Keskvalitsus

Keskvalitsus kulutas 2006. aastal keskkonna heaks 2,2 miljardit krooni. Keskkonna-investeeringute Keskuse keskkonnaprojektide kogumaksumus küündis ligi 600 miljoni kroonini. Kohalike omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused olid 2006. aastal 339 miljonit krooni.

Keskkonnakaitsele kulutatud 2,2 miljardit krooni hõlmas riigieelarve kogukuludest 3,2%.^a Keskvalitsuse keskkonnakaitseliste kulutustena^b on peamiselt kajastatud keskkonnaministeeriumi valitsemisala tegevusi (v.a keskkonnaministeeriumi viie hallatava asutuse kulud). Vähesel määral kulutasid keskkonnakaitsele ka põllumajandusministeerium ja sise-ministeerium.

Keskkonna-investeeringute Keskus

Loodusvarade ammutamise eest ning heitmete, heitvee ja jäätmete keskkonda viimise eest peavad ettevõtted maksma keskkonnatasu. Laekunud keskkonnatasusid tuleb keskkonna heaks sihtotstarbeliselt kasutada, sellepärast suunatakse need Keskkonnainvesteeringute Keskuse käsutusse keskkonnaprojektide rahastamiseks. Keskkonnainvesteeringute Keskusel on peale keskkonnatasude ka teisi rahalisi vahendeid. Näiteks tegeleb ta Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Regionaalarengu Fondi keskkonnaprojektide ettevalmistamise ja elluviimisega ning kaasrahastab toetust fondidest LIFE ja INTERREG. 2006. aastal said ettevõtted ja asutused oma keskkonnaprojektide elluviimiseks Keskkonnainvesteeringute Keskuselt ligi 600 miljonit krooni toetust (vt tabel 1).

Keskkonnaprojektide rahastamiseks on loodud vastavad programmid: keskkonnateadlikkuse, veemajanduse, jäätmeäitluse, keskkonnakorralduse, looduskaitse, metsanduse, kalanduse, maakondlikud ja kaasrahastamise programmid. Kõige suurem nendest oli 2006. aastal veemajanduse programm (214 miljonit krooni). Keskkonnainvesteeringute Keskuse koduleheküljel on välja toodud kõigi toetust saanud keskkonnaprojektide kirjeldus koos maksumusega. Kulukamad nendest olid radioaktiivsete jäätmete hoidla saneerimine, põlevkivituha alternatiivsete kasutusvõimaluste suurendamine ning jäätmejaamade ja prügilate juurdeehitused. Bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas oli kalleim poollooduslike koosluste hooldamise ja taastamise keskkonnaprojekt. Kulukad keskkonnaprojektid olid ka kanalisatsioonirajatiste ja -trasside ning heitveepuhastite ehitused.

Kaks kolmandikku Keskkonnainvesteeringute Keskuse investeeringutest vastas Euroopa Liidu statistikaameti (Eurostat) ja OECD sõnastatud keskkonnakaitsekulutuste määratlusele. Selle määratluse järgi hõlmavad keskkonnakaitsekulutused ainult neid kulutusi, mille eesmärk on ennetada keskkonna saastumist või vähendada seda, samuti kuulub siia liigilise ja maastikulise mitmekesisuse kaitse ning keskkonnavaline teadustöö. Arvestusest jäävad välja kõik majanduslikul või tervisekaitse ja tööohutuse eesmärgil tehtud kulutused. Näiteks ei ole joogiveevarustuse, jahi- ja kalamajanduse tarvis tehtud investeeringud selle määratluse järgi keskkonnakaitse investeeringud. Samuti ei lähe arvesse linnakeskkonna haljastuskulud jms.

Valla- ja linnavalitsused

Kohalike omavalitsuste eelarve järgi kulutati 2006. aastal keskkonnakaitsele 918 miljonit krooni.^c Sellest 385 miljonit kulus bioloogilise mitmekesisuse kaitsele, maastikukaitsele ja haljastusele, 323 miljonit jäätmeäitlusele ning 155 miljonit heitveeäitlusele. Väiksemad olid saaste vähendamise kulud ja muud keskkonnakaitseliste kulud (vastavalt 12 ja 42 miljonit krooni). Samas ei pruugi need kulutused kokku langeda Euroopa Liidu ja OECD keskkonnakaitsekulutuste mõistega, sest kulutuste arvestamise meetodika on erinev.

Statistikaameti küsitluses märkisid omavalitsused keskkonnakaitsekulutuste kogusummaks 339 miljonit krooni, sellest üle poole hõlmasid keskkonnakaitse investeeringud (183 miljonit krooni) ning teise poole keskkonnakaitseliste jooksevkulud (156 miljonit krooni). Rohkem investeeriti heitveeäitluse valdkonda (93 miljonit krooni) — kanalisatsioonitrasside rajamisse ja heitveepuhastite ehitusse. Teine suurim investeerimisvaldkond oli jäätmeäitlus

^a Riigieelarve seaduse eelnõu 2007. (2006). Rahandusministeerium. [www] <http://www.fin.ee>.

^b Kulutuste liigendamisel on kasutatud valitsemisfunktsioonide klassifikaatorit COFOG (*Classification of the Functions of Government*).

^c Kohalike omavalitsuste kuluaruanne 2006. Rahandusministeerium. [www] <http://www.fin.ee/?id=12555> (07.03.2008)

(54 miljonit krooni), kus peamiselt suleti nõuetele mittevastavaid prügilaid ning ehitati jäätmejaamu. 24 miljonit krooni investeeriti pinnase ja vee kaitseks ning 11 miljonit krooni bioloogilise ja maastikulise mitmekesisuse kaitseks. Keskkonnakaitse tegevus, õhu kaitse ja muu keskkonnakaitse tegevus olid valdkonnad, kuhu investeeriti vähe — kokku ligi 2 miljonit krooni.

Kohalike omavalitsuste keskkonnakaitse investeeringute rahastamiseks kasutati palju Keskkonnainvesteeringute Keskuse abi ning väliskapitali (nt Euroopa Liidu toetusfonde). Kohalikud omavalitsused tegid enda raha eest kolmandiku (61 miljonit krooni) keskkonnakaitse investeeringutest, Keskkonnainvesteeringute Keskus pani oma öla alla 76 miljoni krooniga, peale selle aitas ta kohalikel omavalitsustel rahastada ka ohtlike jäätmete kogumisringe ning muid keskkonnakaitse jooksukulusi. Väliskapitali osa omavalitsuste keskkonnakaitse investeeringutes oli viiendik ehk 37 miljonit krooni.

Harju maakonna omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused olid kõige suuremad — 86 miljonit krooni (vt tabel 2). Järgnesid Pärnu, Rapla ja Tartu maakonna omavalitsused vastavalt 40, 34 ja 32 miljoni krooniga. Kui välja tuua keskkonnakaitsekulutused elanike arvu järgi, siis jäi mõnigi "hiiglane" pingereas tahapoole. Kõige rohkem keskkonnakaitsekulutusi elaniku kohta tegid Rapla maakonna omavalitsused, panustades 923 krooni (vt diagramm 1). Järgnesid Jõgeva ja Saare maakond vastavalt 674 ja 673 krooniga elaniku kohta. Harju maakonna omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused elaniku kohta olid 165 krooni, see maakond oli pingereas alles kaheteistkümnend.

Tabel 1 **Keskkonnainvesteeringute Keskuse investeeringute programmid, 2006**

Table 1 *Investment Programmes of Environmental Investment Centre, 2006*

(tuhat krooni — thousand kroons)

Programmid	Projektide arv <i>Number of projects</i>	Projektide maksumus <i>Cost of projects</i>	Keskkonna- kaitsekulutused ^a <i>Environmental protection expenditure^a</i>	Programmes
Jäätmekäitlus	75	101 844	101 844	Waste management
Kaasrahastamine	18	9 869	9 462	Co-financing
Kalandus	58	29 829	17 376	Fishery
Keskkonnakorraldus	72	55 312	35 707	Environmental management
Keskkonnateadlikkus	537	38 666	21 455	Environmental awareness
Looduskaitse	208	79 382	49 085	Nature conservation
Maakondlik	234	13 227	8 501	Regional programme
Metsandus	98	44 290	3 140	Forestry
Veemajandus	192	214 215	149 274	Water management

^a Investeeringute vastavuse hindamisel OECD ja Eurostati keskkonnakaitsekulutuste määratlusele lähtuti Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnaprojektide kirjeldusest.

^a In estimating the conformity of investments with the definition of the environmental protection expenditure of OECD and Eurostat, the description of environmental projects of the Environmental Investment Centre was taken into account.

Tabel 2 **Kohalike omavalitsuste keskkonnakaitseinvesteeringud ja jooksevkulud, 2006^b**

Table 2 *Environmental protection investments and current expenditure of local governments, 2006^b*

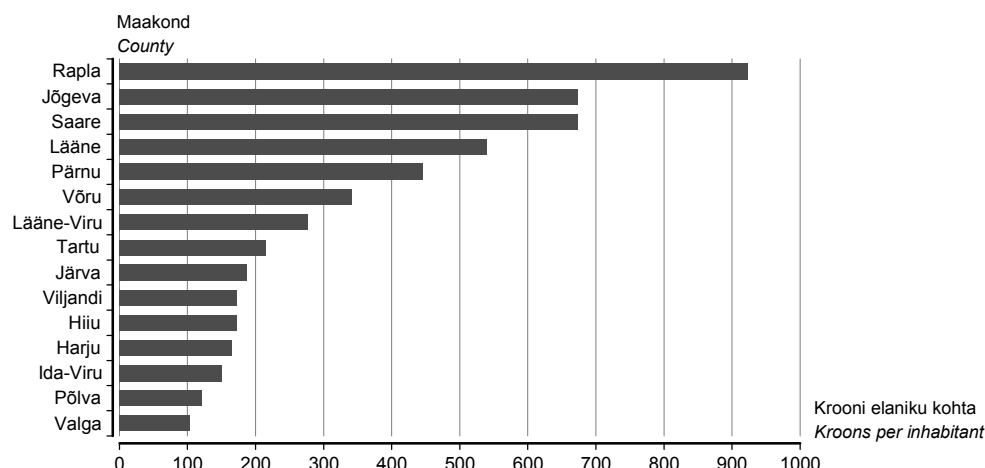
(tuhat krooni — thousand kroons)

Maakonnad <i>Counties</i>	Investeeringud <i>Investments</i>	Jooksevkulud <i>Current expenditure</i>	Kokku <i>Total</i>
Harju	40 437	45 818	86 255
Hiiu	0	1 758	1 758
Ida-Viru	7 524	18 397	25 921
Jõgeva	18 966	6 093	25 059
Järva	2 095	4 760	6 855
Lääne	7 889	7 103	14 992
Lääne-Viru	11 530	7 179	18 709
Põlva	249	3 543	3 792
Pärnu	22 500	17 128	39 628
Rapla	28 776	5 212	33 988
Saare	18 172	5 408	23 580
Tartu	13 568	18 397	31 965
Valga	1 064	2 491	3 555
Viljandi	2 834	6 841	9 675
Võru	7 560	5 576	13 136

^b Kasutatud on Statistikaameti küsitluse "Valla- ja linnavalitsuse keskkonnakaitsekulutused" andmeid.

^b Data from Statistics Estonia's survey on environmental protection expenditure of local governments have been used.

Diagramm 1 **Kohalike omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused maakonniti, 2006^a**
 Diagram 1 **Environmental protection expenditure of local governments by counties, 2006^a**

^a Kasutatud on Statistikaameti küsitluse "Valla- ja linnavalitsuse keskkonnakaitsekulutused" andmeid.

^a Data from Statistics Estonia's survey on environmental protection expenditure of local governments have been used.

ENVIRONMENTAL PROTECTION EXPENDITURE OF PUBLIC SECTOR, 2006

Kersti Salu

Senior Statistician, Environment and Sustainable Development Statistics Service

Central government

In 2006, the central government spent on environmental protection 2.2 billion kroons. Environmental projects of the Environmental Investment Centre made up almost 600 million kroons. Environmental protection expenditure of local governments totalled 339 million kroons.

The central government spent on environmental protection 2.2 billion kroons, which made up 3.2% of the total expenditure of budget.^b Activities of state authorities of the Ministry of the Environment were included into environmental protection spending of central government (excl. spending of five state authorities of the Ministry of the Environment).^c Ministry of the Agriculture and Ministry of Internal Affairs spent also to a small extent on environmental protection.

Environmental Investment Centre

Enterprises have to pay environmental charges for nature resource extraction and degradation of environment. Environmental charges are sent to the Environmental Investment Centre to finance environmental projects. But the Environmental Investment Centre has also other sources of finance. For example this foundation deals with environmental projects of the Cohesion Fund, the European Regional Development Fund (ERDF) and finances of the European Union funds LIFE and INTERREG. In 2006, the organizations received the support in the amount of almost 600 million kroons from the Environmental Investment Centre (Table 1).

There are nine programmes for financing the environmental projects: co-financing, fishery, environmental management, environmental awareness, nature conservation, forestry, water management and regional programmes. In 2006, the water management programme (214 million kroons) was the biggest. Environmental projects with the cost and description are available on the website of the Environmental Investment Centre. The most expensive environmental projects were radioactive waste storage reconstruction, landfills extensions

^b State budget project 2007. (2006). Ministry of Finance. [www] <http://www.fin.ee>.

^c Classification of the Functions of Government (COFOG) was used in splitting expenditure.

and opportunities to reuse oil shale ash. Restoration of half-natural communities was the most expensive environmental project in nature conservation domain. The sewage and wastewater treatment plants were also expensive environmental projects.

2/3 of investments of the Environmental Investment Centre were in accordance with the definition of environmental protection expenditure provided by the Statistical Office of the European Communities (Eurostat) and OECD. According to this definition all capital and current expenditure where the main purpose is to prevent or reduce the degradation of the environment and also protection of biodiversity and landscape and environmental research are included in the environmental protection expenditure. For example capital and current expenditure on drinking water management, hunting and fishery, urban refurbishing are excluded.

Rural and city governments

In 2006, 918 million kroons were used for environmental protection according to local budget.^a 385 million kroons of the sum were spent on refurbishing and protection of biodiversity and landscape; 323 million kroons on waste management and 155 million kroons on wastewater management. Expenditure on diminishing degradation and other environmental expenditure were smaller — 12 and 42 million kroons, respectively. These numbers do not match completely with the environmental protection expenditure definition provided by Eurostat and OECD, because the methodology is different.

Local governments recorded 339 million kroons as environmental protection expenditure in the survey of Statistics Estonia. Environmental protection investments made up more than a half of environmental protection expenditure (183 million kroons) and the second half was current expenditure (156 million kroons). 93 million kroons were invested in wastewater management, mostly in sewage and wastewater treatment plants. The second biggest investment domain was waste management (54 million kroons), where investments were made mainly in construction of waste stations and in closure of landfills which do not meet the needs of environmental standards. 24 million kroons were invested in protection of soil and water and 11 million kroons in protection of biodiversity and landscape. Environmental research, protection of ambient air and other environmental protection activities were domains with smaller investments — 2 million kroons as total.

Environmental protection investments of local governments were financed mostly by the Environmental Investments Centre and foreign capital (for example the support from the European Union). Rural and city governments used their own finances in 1/3 of environmental protection investments (61 million kroons). The Environmental Investment Centre supported with 76 million kroons and covered some current expenditure on environmental protection of local governments (for example waste collection). 1/5 from environmental protection investments was financed from foreign capital (37 million kroons).

Local governments in Harju county made the biggest environmental protection expenditure — 86 million kroons (Table 2). Environmental protection expenditure of Pärnu, Rapla and Tartu counties were on the second place — 40, 34 and 32 million kroons, respectively. The biggest environmental protection expenditure per inhabitant were in local governments of Rapla county — 923 kroons (Diagram 1), followed by Jõgeva and Saare counties (674 and 673 kroons per inhabitants, respectively). Harju county was on the 12th place with 165 kroons of environmental protection expenditure per inhabitant.

^a Local budget of local governments 2006. Ministry of Finance. [www] <http://www.fin.ee/?id=12555> (07.03.2008).